

SANATA GÖNÜL VERENLER

Prof.Dr. Sezai ŞAHMAY

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalı Tüp Bebek Ünitesi

“Her insan kendi mesleği dışında bir şeylerle uğraşabilmeli. Çünkü hobi insanın kafasını dinlendiriyor, gelişmesine yardımcı oluyor” diyor Prof. Dr. Sezai Şahmay hobilerinin öneminden bahsederken ve ekliyor: “Bu benim için fotoğrafla oluyor. Fotoğraf çekince gerçek anlamda dinlendiğimi hissediyorum. Zamanım yok lafına da hiçbir zaman inanmıyorum. Benim de zamanım yok ama ben yaratıyorum”

ACME: Fotoğrafla tanışmanızdan ve sizi fotoğraf sanatına yönlendiren nedenlerden biraz bahsedermisiniz?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Ortaokul yıllarımdayken, National Geographic dergilerindeki fotoğraflar; güzelliği, armonisi, kompozisyonu ile çok ilgimi çekmişti. Bu yüzden fotoğrafı bana onlar sevdirdi diyebilirim. Bu ilgimi fark eden rahmetli babam, bana bir fotoğraf makinesi almıştı. O zamanlar renkli filmler yoktu tabi, siyah beyaz çekimler yapıyorduk. Bende kendi harçlıklarımı biriktirerek bir agrandizör alarak karanlık oda yaptım. Evde kendim fotoğraflarımı tab ediyordum. Ama sonra renkli filmler çıkmaya başladı ve onlar gelince mertlik bozuldu. Renkli bir laboratuvar evde kuramadık. O

zaman slayt filmler kullanarak slaytlar çekmeye başladım. Daha sonraki yıllarda üniversitede kendi ders slaytlarımı, fotoğraflarla kendi ders materyallerimi oluşturmaya başladım. Sonra dijital makineler çıktı zaten ve dijital teknoloji beni çok etkiledi. İlk dijital makinemi 2000 yılında almıştım. Şu anda da 8-10 tane makinem ve bir sürü objektifim var. Fotoğraf merakım bu şekilde başladı ve halen de devam ediyor.

Fotoğraf sanatına yönlendiren nedenlere bakacak olursak; ilk olarak fotoğraf avcılığına benzer ama doğaya zarar vermez, bir canlıyı öldürmez. Nişan alırsınız, vurursunuz, “an”ı yakalarsınız. İkinci olarak golfe benzer, spor yönü vardır. Bol bol doğa yürüyüşü yaparsınız. Şurada bir ağaç çekeyim dersiniz ama o ağacı

engelleyen bir çatı vardır, o çatıyı aşmak için 1 km yürümeniz gerekir, yürürsünüz. Üçüncüsü ve belki de en önemlisi, fotoğraf çekerken belli güzelliklerin farkında oluyorsunuz. Fotoğraf insanların 6. duyusudur bence. Fotoğrafla ilgilenmeyen bir insan bence bu duyudan yoksun gibi geliyor. Ancak ben kendimi fotoğraf sanatçısı olarak görmüyorum, sanatçı olmak o kadar kolay değil, ben bir fotoğraf severim.

ACME: Ne tür fotoğraflar çekiyorsunuz?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Genellikle doğa fotoğrafları çekiyorum. Yalnız burada doğa fotoğrafını tarif etmek lazım. Doğa fotoğrafı, yolda giderken lale görüp, fotoğrafını çekmek değildir. Doğa fotoğrafçılığı kamusal veya normal yollarla ulaşılamayan yer-

SANATA GÖNÜL VERENLER

lerin fotoğraflanmasıdır. Yani herkesin kolayca gidemediği gerçek doğadan bahsediyorum. Gittiğim ülkelerde turistik fotoğraflar da çekiyorum tabi ancak genel olarak gezi ve doğa fotoğrafı çekmeye çalışıyorum.

ACME: Fotoğraf konusunda eğitim aldınız mı?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Hem hayır, hem de evet. Hayır, çünkü okula gitmedim, kursa gitmedim. Evet, çünkü çok kitap okudum. Fırsat buldukça ustalarla konuşurum. İnternette uluslararası fotoğraf siteleri var. Oralara fotoğraf gönderirim ve orada genellikle profesyonel fotoğrafçılar tarafından ciddi eleştiriler alırım. O eleştirilerden çok şey öğrendim. Halen de internetten olsun, kitaplardan olsun, dergilerden olsun öğrenmeye devam ediyorum. Medikal kitaplarım kadar olmasa da, büyük çapta bir fotoğraf kaynağım var. Zaten eğitimde temel olarak belirli kuralları öğreniyorsunuz ve gerisi sizin yaratıcılığınıza ve gözünüze kalıyor. Bir yerden sonra kendi kendinizi eğitiyorsunuz.

ACME: Kullandığınız makine ve objektiflerden bahsedermisiniz?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Şu anda kullandığım makinelerin hepsi dijital. Her zaman da yanımda taşıyorum makinemi. İki tane ana makinem var Canon 5D ve Nikon D90. Her ikisinin de geniş açıdan makroya kadar olan objektiflerini kullanıyorum.

ACME: Canon mu daha iyi Nikon mu? tartışması her zaman yapılır. Siz bu iki markayı da kullanan biri olarak bu konuda neler

söylemek istersiniz?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Hangisinin daha iyi olduğuna karar veremedim açıkçası. Önce Nikon almıştım. Nikon'un renkleri biraz maviye yakın ve keskinliği iyi, Canon biraz daha kırmızıya yakın, daha canlı ve biraz daha tablo gibi fotoğraf çeker. Ancak Canon 5D "full frame", yani sensor alanı normal 35 mm film boyutlarında, yani 36x24 mm. Bu önemli bir özellik, full frame için. Tripod kullanmadığınız yerlerde ve özellikle karanlıkta dahi full frame olduğu için Canon'la çok daha güzel sonuç alıyorsunuz. Bazen, botanik bahçesi, hayvanat bahçesi gibi yerlerde iki makine kullanmak daha iyi oluyor. Sürekli objektif değiştirmek iyi bir şey değil. Bu nedenle birini tele, diğerini normal lens ile kullanıyorum. Aynı özellikte iki maki-

neyi kullanmaktansa, farklı makine kullanmayı tercih ettim. İki makineden de memnunum ama bundan sonra hangisine yatırım yaparım onu tam olarak bilemiyorum açıkçası.

ACME: Fotoğraflarınız üzerinde oynama yapıyor musunuz?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Evet Photoshop kullanıyorum.

Gerçi benimki oynama sayılmaz. Bu konuda, dijital teknolojiyi eleştiren analogçulara katılmıyorum. Çünkü analogu savunan insanlar, genellikle bilgisayardan ve dijital teknolojiden uzak insanlar. Analog teknolojide de rötuş her zaman vardır. Eskiden bir vesikalık fotoğraf çektiğimizde rötuşları bitmedi derlerdi. Sivilceleri yok ederlerdi, kırışıklıkları yok eder öyle verilerdi fotoğrafı. Hatta çok yumuşak, koyu siyah özel rötuş kalemleri vardı. Bende karanlık odadan geldim. Analog makinelerde de rötuş yapıyorduk, şimdi de aynı şeyi bilgisayar üzerinde yapıyoruz. Ama rötuşla kastettiğim yeni fotoğraf yaratmak değil. Çok fazla photoshop bilmiyorum ama bildiğim kadarıyla çok kötü çekilmiş bir fotoğrafı çok iyi hale getiremiyorsunuz. Ama çok güzel bir fotoğrafta ufak tefek kadraj hataları ya da herhangi istemediğiniz bir obje fotoğrafa girebiliyor. Bunları silebiliyor ya da düzeltebiliyorsunuz. Oynama dediğimiz olay belirli bir yere kadar masum ama kolaj ya da montaj gibi çalışmalarım yok. Onlar zaten çok daha farklı şeyler. Temelde iyi çekilmemiş bir fotoğrafı hiçbir teknoloji ile

SANATA GÖNÜL VERENLER

mükemmel yapamazsınız.

ACME: Ülkemizden ve dünyadan beğendiğiniz fotoğraf sanatçıları kimlerdir?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Ülkemizden İzzet Keribar, Şakir Eczacıbaşı, Süha Derbent, dünyadan ise, Ansel Adams, Robert Caputo, Peter Burian, John Shaw.

ACME: Sergi açmayı düşünüyor musunuz?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Yakın bir zamanda Kadıköy Yardımseverler Derneği adına bir sergi açmayı düşünüyorum. Bir tema belirleyip, o temaya uygun fotoğraflar seçip bir sergi açmaya başlayacağız. Hele bir de sergi ilgi görürse, ondan sonra beni kimse tutamaz artık.

ACME: Başka sanat dalları ile uğraşıyor musunuz?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Bu konuda çok isteğim var ancak yeteneğim yok. Evde bir piyano var ama müzik kulağım olmadığı için çalamıyorum. Ama gerçekten çok isterdim müzikle ya da başka şeylerle de uğraşmak. Bir ara resim yapmaya yeltendim. Birkaç suluboya çalışması denedim ve orada da çok başarılı olmadığımı gördüm. Genel anlamda bir sanat düşkünlüğüm var ama yeteneğim olmadığı için sadece fotoğrafta kaldım.

ACME: Model uçak ve ahşapa olan ilginizden biraz bahsedebilir misiniz?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Model uçak değil de, daha çok model helikopter merakım var. Hatta bir de model tren merakım var. 1985 yılında Amerika'dayken oradan trenler al-

mıştım. Burada oyuncak denilen ancak Amerika'da hobi bölümlerinde satılan trenlerden. Ben Türkiye'ye döndüğüm zaman yaklaşık 10 yıl kadar bu tutkumdan kimseye bahsedemedim. Çünkü "bu yaşta oyuncak oynuyor zavallı" diye düşünülüyordu. İnsanlar bunun bir hobi olduğunu anlayana kadar zaman geçti. Sonra hobi kavramı yerleşince bu sefer benim evime o trenleri görmeye gelen arkadaşlarım oldu. Aslında tren maketçiğin bir parçası sadece, maketçilik dediğimiz şey de, aslında bir şehir kuruyorsunuz. Çok kafa yoruyorsunuz. Geniş bir platforma ihtiyacınız oluyor. Dağ yapıyorsunuz, okul kuruyorsunuz, köprüler yapıyorsunuz ve tam anlamıyla bir şehir oluşturuyorsunuz. Vakit ve emek isteyen bir uğraş aslında. Ama ülkemizde çok zor bir hobi. Amerika'da

her şeyi yapmak için her türlü malzeme satılıyor ancak burada her şeyi kendiniz yapmak ve yaratmak zorunda kalıyorsunuz. Dağları, ağaçları hatta rayların zeminini bile kendim yapıyordum. Rayların zemini için uzun süre uğraştım. Köpük denedim, kontrplakla kesmeye çalıştım derken, bu sayede ahşap merakım ortaya çıktı. Ahşap ev içinde çok zor uğraş, çünkü

etrafa çok fazla saçılıyor. Ancak son yıllarda evde bir odayı kendime marangozhane, bir atölye haline getirdim. Çalışmalarımı orada yapıyorum. Ahşapla uğraşmak gerçekten çok keyifli. Orada kesiyorum, zımparalıyorum, boyuyorum. Kendi çapımda yaptığım mobilyalarım ve kitaplıklarım var, halen de fırsat buldukça devam ediyorum.

Tren hobisinde ahşap, elektronik, ön planda olmak üzere birçok alanda beceri sergilemeniz gerekiyor. Trenle bu şekilde uğraşırken helikopterleri keşfettim. Helikopter tren den daha az yer kaplıyor. Ama tabii helikopter de pahalı bir hobi. Parçaları çok narin bir yere çarptı mı kırılıyor hemen. Kendim yapmaya çalıştım ama olmadı. Çünkü çok ince ayarlar istiyor. Ben de yurtdışından parçaları sipariş ediyorum. Merakım bu şekilde devam ediyor.

ACME: Fotokritik'te fotoğraflarınıza çok olumlu eleştiriler var. Bu tür paylaşım sitelerini fotoğraf eğitimi açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Yerli sitelerin içinde fotoğraf eğitimi

SANATA GÖNÜL VERENLER

açısından artı bir değer olduğunu düşünmüyorum. Hiç ummadığınız fotoğraflar günün fotoğrafı seçilebiliyor. Güzel fotoğraflar var ancak yapılan yorumları profesyonel bulmuyorum. Yerli sitelerde genellikle arkadaşlık rol alıyor, hiçbir değeri olmayan bir fotoğraf yüksek puan alabiliyor ya da gerçekten profesyonel fotoğrafçıların beğendiği fotoğraflar hiç ilgi görmeyebiliyor. Bu nedenle yerli sitelerdeki eleştirileri pek dikkate almamak gerekiyor. Ama eğitim açısından bakacak olursak, uluslararası site olan Photosig ve Artsig'i herkeşe tavsiye edebilirim. Orada gerçek anlamda profesyonelce eleştiri yapılıyor ve bu eleştirilerden gerçekten çok şey öğreniyorsunuz.

ACME: Bir adet fotoğraf kitabınız bulunuyor. Yakın zamanda yeni bir kitap çalışması var mı?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Bir sponsor olsa çok isterim gerçekten. İlk kitabım "Prof. Dr. Sezai Şahmay Objektifinden Türkiye", 2006 yılında Türkiye'de yapılan Avrupa Menopoz Toplantısı'na katılan hekimlere Türkiye'yi tanıtmak amacıyla, bir ilaç firmasının sponsorluğunda basılmıştı. İçindeki fotoğraflar, benim çok favori fotoğraflarım değil ancak Türkiye tanıtımı düşünülerek hazırlanmış güzel bir kitap olmuştu.

ACME: Son zamanlarda çok moda olan 'Doğum Fotoğrafçılığı' konusunda düşünceleriniz nelerdir?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Çok güzel bir anı. Hayatımızda kaç tane doğum anı yaşıyoruz ki?

Gerçekten çok değerli olduğuna inanıyorum doğum fotoğraflarının. Doğum Fotoğrafçılığı zaten bir ihtiyaçtan doğdu. Doğum sırasında kadının eşi gelir fotoğraf çekmeye çalışırdı. Ama yakalayamıyorlar bir şekilde olmuyor çünkü çok kısa süren bir olay doğum. Hadi bu olmadı bir daha çekelim gibi bir olay söz konusu değil. Bu şekilde zaten bunun daha profesyonelce yapılması fikri ortaya çıktı. Doğum fotoğrafçılığını başlatan da bir hemşiredir. O arkadaşımız da hemşirelikten sonra Marmara Üniversitesinde Fotoğraf eğitimi aldı. Bence güzel bir olay doğum fotoğrafçılığı. Kendi adıma bu alanı her zaman desteklerim. Ben de fotoğrafçı olduğum için onların poz yakalamalarını kolaylaştırıyorum.

ACME: Bizim aracılığımızla he-

kimlerimize iletmek istedikleriniz?

Prof.Dr. ŞAHMAY: Sadece hekimlerimiz için değil, herkesin özellikle yüksek tahsil yapmış kafası çalışan herkesin bir hobisi olmalıdır bence. Bu pahalı bir hobi olmayabilir. Çeşit çeşit hobiler var; hayvan besleyebilirsiniz, spor yapabilirsiniz, müze gezebilirsiniz vs her türlü hobi

olabilir. Yeter ki ana mesleğin dışında, herhangi bir uğraş için zaman yaratma çabası içinizde olsun. Yurt dışında bir işe eleman alırken sorulardan biri de "hangi hobiniz var" sorusudur. Her insan kendi mesleği dışında bir şeylerle uğraşabilmeli. Çünkü hobi insanın kafasını dinlendiriyor, gelişmesine yardımcı oluyor. Bu benim için fotoğrafla oluyor. Fotoğraf çekince gerçek anlamda dinlendiğimi hissediyorum. Zamanım yok lafına da hiçbir zaman inanmıyorum. Benim de zamanım yok ama ben yaratıyorum. Bu konuda da hep Clinton'ı örnek veririm. Clinton, Amerika'yı idare ediyor, dünyayı idare ediyor, ailesi ile ilgileniyor, saksafon çalıyor, golf oynuyor, ata biniyor ayrıca çapkınlık dahi yapıyor. Böyle yoğun bir insan her şeye vakit buluyor. Önemli olan zamanı iyi kullanabilmektir. Bu yüzden zamanım yok diye bir anlayışı ben kabul etmiyorum. Herkes bir şeye zaman ayırabilmeli. Özellikle kendi işi dışında bir şeylerle de uğraşabilsin ki, bu şekilde kendi işinde daha başarılı olsun, daha mutlu olsun. Bu yüzden herkes için bir hobi şart.